

คำชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการวิชาการเขียน

1. คำอธิบายขอบข่ายกระบวนการวิชาการเขียน (TH 243)

TH 243 Writing

ศึกษาการใช้ถ้อยคำ ประโยค อุนุเจท หลักเกณฑ์ และรูปแบบในการเขียนข้อความประเภทต่าง ๆ

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะทางการเขียน
2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถตัดสินใจงานเขียนต่าง ๆ ว่าดีหรือไม่อย่างมีหลักเกณฑ์
3. เพื่อพัฒนาความคิดทางการอ่านข้อเขียนและงานเขียนต่าง ๆ และสามารถนำความคิดจากการอ่านนี้ไปพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ความรอบรู้สมกับความเป็นบัณฑิต

3. วิธีการศึกษา

1. นักศึกษาที่สามารถเข้าชั้นเรียนฟังคำบรรยายของอาจารย์ได้ทุกครั้ง หรือเข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอ ควรอ่านตำราและทำแบบฝึกหัดก่อนการฟังคำบรรยายเพื่อว่าเมื่อมาฟังคำบรรยายแล้วจะได้ซักถามอาจารย์เมื่อไม่เข้าใจตรงจุดใด ประเด็นใด
2. นักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าฟังคำบรรยายในชั้นเรียนได้ให้อ่านตำราแล้วทำแบบฝึกหัดหากสงสัยให้เขียนจดหมายตามอาจารย์ผู้สอน โดยเขียนถึงอาจารย์ผู้สอนกระบวนการวิชา TH 243 ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก กรุงเทพฯ 10240
3. นักศึกษาที่ลงทะเบียนในกระบวนการวิชานี้ควรฟังคำบรรยายของกระบวนการวิชานี้จากวิทยุกระจายเสียงโดยติดตามรายละเอียดจากตารางบรรยายในแต่ละภาคการศึกษาจากตารางของสำนักเทคโนโลยีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

4. เนื้อหาในกระบวนการวิชา TH 243

ศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ตามรายละเอียดในสารบัญช ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ คือ

1. การใช้คำ
2. การเขียนประโยค
3. การเขียนย่อหน้า
4. การเตรียมเขียน
5. การเขียนเรื่อง
6. สำนวนโวหารภาพพจน์และกลวิธีการสร้างภาพพจน์

นอกจากศึกษาหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้วยังกำหนดให้นักศึกษาอ่านหนังสืออ่านนอกเวลา คือ ปกิณกะคดี ของอศิวพาหุ โดยให้อ่านเรื่องต่าง ๆ รวม 4 เรื่อง คือ

1. เมืองไทยจตุรทิศ
2. หลักราชการ
3. ยุทธภย
4. ความเป็นชาติโดยแท้จริง

5. การวัดผล

ปกติจะวัดผลปลายภาค 100% โดยออกข้อสอบเป็นปรนัยจำนวน 110 ข้อ

1. ข้อสอบปรนัยที่ออกสอบในเนื้อหาหลักเกณฑ์ที่บรรยายทั่วไปเกี่ยวกับการเขียน 100 ข้อ
2. ข้อสอบปรนัยที่ออกสอบในเนื้อหาของหนังสือนอกเวลา (ปกิณกะคดี) 10 ข้อ

บทที่ 1

บทนำ

ความนำ

การเขียนเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน เป็นวิธีการถ่ายทอดความคิดโดยใช้สัญลักษณ์ที่กำหนดขึ้นเป็นสื่อกลาง อาจเป็นภาพ เป็นสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรคือภาษา ในที่นี้จะกล่าวถึงการเขียนที่ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ผู้สื่อสารจะถ่ายทอดความรู้ ข้อเท็จจริง ความคิด ทักษะ หรืออารมณ์ จินตนาการ ลงไปเป็นถ้อยคำภาษา เมื่อผู้รับสารคือผู้อ่าน อ่านแล้วก็จะเข้าใจหรือเห็นสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ นั่น แต่ทั้งนี้มีข้อแม้ว่า ผู้เขียนจะต้องมีความสามารถในการถ่ายโยงสิ่งที่จะสื่อให้เป็นภาษาที่ถูกต้องชัดเจนตามที่ผู้เขียนต้องการเป็นเรื่องไม่ยุ่งยากที่จะสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกันกับผู้สื่อสาร บางครั้งผู้อ่านก็มีจำนวนมาก ก็ยิ่งเพิ่มความยากให้แก่ผู้สื่อสารที่จะต้องพยายามใช้ภาษาให้ได้ผลตามต้องการ ดังนั้นเราจึงควรมาศึกษาหลักเกณฑ์ในการเขียน ซึ่งจะได้กล่าวเป็นลำดับไป

การเขียนมิใช่เป็นเรื่องของพรสวรรค์ ใครไม่มีพรสวรรค์ก็เขียนไม่ได้ ซึ่งคนจำนวนไม่น้อยในอดีตเชื่อเช่นนั้น ความจริงพรสวรรค์ก็คือ ความถนัด หรือความสามารถที่มีมาแต่กำเนิด (พันธุกรรม) ซึ่งคนที่จะมีพรสวรรค์ในการเขียนจึงมีอยู่น้อยมาก สิ่งสำคัญในการสนับสนุนให้เป็นนักเขียน หรือผู้เขียนที่ดีก็คือ

1. มีความรู้ ความคิด ประสบการณ์ จินตนาการ ฯลฯ ในสิ่งที่จะสื่อสารมากพอ
 2. มีความสามารถในการถ่ายทอดสิ่งที่มีอยู่จากข้อ 1 ให้เป็นภาษาได้อย่างถูกต้องชัดเจน
- ในส่วนที่ 2 นี้เองคือ สิ่งที่จะนำมาศึกษา เพราะทำอย่างไรจึงจะสื่อสารได้ชัดเจนถูกต้อง เราจึงต้องเรียนรู้กลวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร และฝึกฝนเพื่อจะถ่ายทอดสิ่งที่สื่อสารจากบุคคลหนึ่งไปสู่บุคคลอื่น

การเขียนเบื้องต้นนี้จะเน้นเฉพาะการเขียนร้อยแก้วเท่านั้น และเป็นการกล่าวถึงหลัก การเขียนโดยทั่วไป มิได้ร่วมหรือพิจารณาถึงการเขียนร้อยกรอง บทละคร นวนิยาย หรือเรื่องสั้น แต่จะเน้นการเขียนที่เป็นการสื่อความคิด ความเข้าใจโดยทั่วไป หากนักศึกษาต้องการจะศึกษา การเขียนให้ลึกซึ้งในเรื่องอื่น ๆ ก็มีกระบวนวิชาต่าง ๆ ที่จะเน้นสำหรับการฝึกเฉพาะอย่าง เช่น การเขียนสร้างสรรค์ เน้นการเขียนนวนิยาย และเรื่องสั้นโดยเฉพาะ การเขียนสารคดี เหล่านี้เป็น ต้น การเขียนเฉพาะประเภทจะมีรูปแบบ และกลวิธีในการเขียนแตกต่างกันออกไป ซึ่งจะไม่ นำมากล่าว

การฝึกฝน

การฝึกฝนเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะการเรียนรู้หลักเกณฑ์ด้วยการจดจำหลักเกณฑ์ จะไม่ช่วยให้การเขียนดีขึ้นแต่ประการใด เหมือนกับคนปั่นหม้อ ถ้ารู้วิธีเลือกดินว่าชนิดใดดี เหมาะแก่การนำมาปั่นหม้อ พยายามใช้มือบังคับให้เป็นรูปทรงกลมกลึง ใช้ไม้เขียนลายหม้อ และตกแต่ง เสร็จก็นำลง แล้วนำไปเผาหรือดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป ถ้าเรียนรู้หลักเกณฑ์ เหล่านี้ โดยมีได้เคยลงมือปั่นหม้อนั้นจริง ๆ เลยสักครั้ง ก็เชื่อได้ว่าท่านอาจจะปั่นหม้อไม่เป็น ฉันทใดก็ฉันทนั้น การเขียนก็ต้องเริ่มต้นด้วยการเรียนรู้ทฤษฎีหลักเกณฑ์การเขียนแล้วฝึกฝนจาก แบบฝึกหัดเป็นภาคปฏิบัติเพิ่มเติมด้วย

การเริ่มต้นฝึกเขียนบางครั้งจะเขียนไม่ออก ลองมาดูวิธีการฝึกนี้¹

เมื่อเริ่มต้นจะเขียนให้ลองจับเวลา กำหนดเวลาสั้น ๆ ประมาณ 10 นาที แล้วลองหา หัวข้อง่าย ๆ ใกล้ตัว เช่น คุกกี้ภาพแล้วบรรยายหรือคุกกี้รอบ ๆ ห้องที่นั่งอยู่แล้วบรรยาย หรือพยายามเขียนอะไรก็ได้ที่อยู่ในใจของเรา หรือในความคิดของเราออกมา เช่น คุกกี้

¹ Elizabeth McMahan & Susan Day, *The Writer's Rhetoric and Handbook*, McGraw-Hill Book Company p.8

เกิดความคิดอะไรบ้าง อาจเขียนเกี่ยวกับชีวิตชาวนาไทย อาจเขียนเกี่ยวกับชนบทดินแดนแห่ง
ความสงบ หรืออะไรก็ได้ ที่เมื่อเห็นภาพนี้แล้วอยากจะเขียนออกมา ให้เขียนข้อความนั้นออกมา
อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์ใด ๆ ให้เขียนไปตามที่คิด เมื่อเขียนจบแล้ว ตามเวลา
ที่กำหนด ลองอ่านและพิจารณาว่า เราได้เขียนอะไรบ้าง ชัดเส้นได้ข้อความหรือวลีที่ท่านคิดว่าดี
มีสาระเนื้อหาแล้วลองนำมาเขียนใหม่ โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์การเขียน การเขียนครั้งแรก
โดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ เรียกว่า free writing เป็นการ warm up ก่อนการเขียนจริง เมื่อลงมือเขียน
ครั้งที่สองเป็นการเขียนที่คำนึงถึงหลักเกณฑ์การเขียน แล้วลองพิจารณาอีกครั้งโดยอ่านเปรียบ
เทียบกันว่าข้อเขียนครั้งที่สองดีกว่าครั้งแรกหรือไม่เพียงไร อาจให้ผู้อื่นอ่านแล้วช่วยประเมินผล
ก็ได้

ลองใช้วิธีการฝึกเขียนนี้กับหัวข้อเรื่องง่ายๆ ๆ ไม่ต้องอาศัยความรู้การค้นคว้ามากเกินไป แล้วลองดูเนื้อหาที่เขียน ว่าดีพอหรือไม่เมื่อเทียบกับเวลาที่จำกัดนั้น การฝึกนี้จะแก้ปัญหการเขียนไม่ออก อย่างที่มีผู้อ้างว่า “ไม่มีอารมณ์จึงเขียนไม่ออก” เป็นต้น

การใช้พจนานุกรม

พจนานุกรมจะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้เขียน เพราะช่วยเกี่ยวกับการเขียนคำการเลือกคำ ในด้าน

1. การสะกดคำ
2. เสียงอ่าน
3. ความหมาย
4. รากศัพท์เดิมและรูปแบบที่เปลี่ยนไป
5. ประวัติของคำ
6. ระดับของภาษา
7. หน้าที่ของคำ
8. คำที่มีความหมายเหมือนกันและตรงข้ามกัน (synonyms and antonyms)
9. สำนวน

การเขียนที่ดีจะต้องคำนึงถึงตัวสะกดการันต์ เขียนให้ถูกต้องด้วย ถ้าเขียนสะกดผิดก็อาจทำให้สื่อความหมายผิด เช่น

ดวงดีรับทำแท้ง

ดวงดีรับทำแท้งค์

สองประโยคนี้ถ้าใช้คำ แท้ง พจนานุกรมก็จะบอกว่าเป็นคำกริยา มีความหมายว่าตก ลูก หรือคลอดก่อนกำหนด แต่ถ้า แท้งค์ ก็เป็นคำนาม มาจากภาษาอังกฤษว่า tank หมายถึง ภาชนะที่ใช้บรรจุน้ำ มักทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ขนาดใหญ่

ข้อสำคัญก็คือ ถ้าผู้เขียนใช้คำใดคำหนึ่งไปแทนอีกคำหนึ่ง ผู้รับสารก็จะเข้าใจผิดไปจากที่ต้องการสื่อสารอย่างนึกไม่ถึง ดังนั้นหากไม่แน่ใจในคำที่จะใช้ว่า คำที่มีความหมายอย่างไร

ต้องการจะสะกดอย่างไร ให้ใช้พจนานุกรมเป็นหลัก ในเรื่องความหมายก็เช่นเดียวกัน ถ้าเราไม่แน่ใจในคำที่ใช้เขียนว่าจะมีความหมายว่าอย่างไร เช่น คำว่า กนิษฐ แปลว่า น้อง จะมีความหมายเพียงน้องหญิงเท่านั้นหรือไม่ น้องชายจะใช้ กนิษฐ ได้ไหม เปิดพจนานุกรมดู ก็อธิบายว่า¹

กนิษฐ์ [กะ] (แบบ) น. น้อง ว. น้อย คู่กับเชษฐ ในบทกลอนใช้ว่า กนิษฐา ก็มี (ส.)
กนิษฐภคินี

น. น้องหญิง (ป.-ภคินี : น้องหญิง) กนิษฐภาดา

น. น้องชาย (ป.-ภาดา : น้องชาย)

ในเรื่องระดับภาษาพจนานุกรมมีส่วนช่วยได้มาก เพราะพจนานุกรมจะบอกว่า คำใดเป็นภาษาปาก ภาษาถิ่น หรือภาษาต่าง ๆ เช่น

“กั๊ง (ถิ่น - พายัพ) ว. ลาย, ต่าง เช่น แมวกั๊ง ผ้ดากั๊ง (คือผ้ดาดำโต ๆ ที่มีสีต่าง ๆ กัน)

กงการ (ปาก) น. กิจการ

กงโก้ (ปาก) ว. โกง ๆ โค้ง ๆ เช่น ยืนกงโก้, หลังโกงไม่น่าดู เช่น ผอมกงโก้ เกะกะไม่เรียบร้อย เช่น กงโก้กงก”¹

จากพจนานุกรมที่บอกว่าเป็นภาษาปาก ภาษาถิ่น หรือภาษาแสลง เราก็สามารถทราบระดับภาษาได้ว่าเป็นระดับภาษาปาก

หน้าที่ของคำเป็นสิ่งหนึ่งที่คุณเขียนจะต้องคำนึงถึง ต้องใช้คำชนิดใดทำหน้าที่อย่างไร เป็นสิ่งที่ต้องระวังไม่ให้ผิดพลาด เช่น

“คุณจะโฆษณาการเรื่องอะไร”

ในประโยคนี้ จะใช้คำว่าโฆษณาการไม่ได้ต้องใช้คำว่าโฆษณา เพราะโฆษณาการเป็นคำนามถ้าเปิดพจนานุกรมดูก็จะเห็นคำอธิบายว่า²

โฆษณาการ น. การป่าวร้องให้ทราบ การแจ้งความให้ทราบ (ส.โฆษณา + อาการ)

เมื่อเราเห็นคำอธิบายคำว่า โฆษณาการเช่นนี้ เราก็ทราบได้ว่าจะใช้คำ โฆษณาการในประโยคดังกล่าวไม่ได้ เพราะผิดหน้าที่ของคำ

¹ ลค. หน้า 3

² ลค. หน้า 261

คำที่มีความหมายเหมือนกันและตรงข้ามกัน เราก็อาจค้นได้จากพจนานุกรม ดังเช่น

“จันทร์, จันทร (จัน, จันทร, ในกลอน บางที่อ่านเป็น จันทอน) น. ดวงเดือน (กล่าวเป็นบุคคละว่าเป็นเทวดาองค์หนึ่ง) ในตำราทศวรรษที่นับเอาเป็นดาวพระเคราะห์ที่สอง, ชื่อวันที่สอง แห่งวารทั้งเจ็ด (ส.) จันทรกลา (แบบ) น. เสี้ยวที่สิบหกของดวงจันทร์ ใช้โอนความหมายไปถึงหญิงที่งามเหมือนพระจันทร์ยังอ่อน ๆ เช่น แลพรายคือจันทรกลา (สมุทรโฆษ) จันทรคติ น. วิธีนับวันอย่างโบราณ โดยถือเอาการเดินทางของดวงจันทร์เป็นหลักคู่กับสุริยคติ จันทรคราส น. การกลืนดวงจันทร์คือเงาโลก เข้าไปปรากฏในดวงจันทร์ขณะเมื่อดวงจันทร์กับดวงอาทิตย์อยู่ตรงกันข้าม ซึ่งสมมุติว่าราหูกินจันทร์ (มักเขียนเป็น จันทรคราส) คู่กับสุริยคราส จันทรพิมพ์ น. ดวงเดือน รูปที่แลดูบนแห่งดวงจันทร์ จันทรมณฑล น. จันทรพิมพ์ จันทรวงค์ น. วงศ์แห่งษัตริย์เนื่องมาจากพระจันทร์คู่กับสุริยวงค์จันทรเศขร น. ผู้มีพระจันทร์เป็นปิ่น คือพระอิศวร”¹

นอกจากนั้น ส่วนบางอย่างเราอาจค้นหาได้จากพจนานุกรมด้วย เช่น

“กระเชอ น. ภาชนะสานคล้ายกระจาดขนาดเล็ก ก้นสอบปากผายอย่างงอบหงายใช้กระเด็ด อัตราดวงของโบราณ มีพิกัดเท่ากับ 5 ทะนาน และ 5 กระเชอเป็น 1 สัด (เทียบ ข. กญเชอ) กระเชอกันรั้ว (สำ) ว.สุรุษสุร่าย ไม่รู้จักเก็บหอมรอมริบ . ขาดการประหยัด”²

จากตัวอย่างดังกล่าว ชี้ให้นักศึกษาเห็นว่า พจนานุกรมมีส่วนช่วยในการเขียนอย่างไรบ้าง นักศึกษาลองฝึกเปิดพจนานุกรมและถือว่าพจนานุกรมเป็นแหล่งค้นคว้าได้อย่างดีแหล่งหนึ่ง ส่วนแหล่งข้อมูลที่จะนำมาเขียนเป็นเนื้อหาที่ค้นได้จากหลาย ๆ แหล่งดังนี้

แหล่งข้อมูลเนื้อเรื่อง (sources of content)

การเขียนเรื่องต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิดหรือจินตนาการ ตามลักษณะประเภทของงานเขียนนั้น ๆ ผู้เขียนจะต้องพยายามเสาะแสวงหาข้อมูลแปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านสนใจ นักเขียนที่เสนอแนวคิดหรือเรื่องซ้ำ ๆ กันเป็นแนวเดียวกันไม่เปลี่ยน อย่างย่ำเท้าอยู่กับที่ ก็จะทำให้ผู้อ่านเบื่อหน่าย และไม่ชวนให้ติดตามผลงาน ดังนั้น การที่ผู้เขียนจะเสาะแสวงหาข้อมูลแปลก ๆ ใหม่ ๆ มาเสนอผู้อ่านจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การเสาะหาความรู้ สิ่งแปลกใหม่ อาจทำได้ดังนี้³

¹ ลด. หน้า 284

² ลด. หน้า 35

³ Gary L.Harmon & Ruth F.Dickinson, *Write Now! : Substance. Strategy. Style*, Holt, Rinehart and Winston Inc; P.4

1. การอ่าน
2. การสังเกต
3. การฟัง
4. การถาม

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเสาะหาความรู้แปลกใหม่ได้อย่างกว้างขวางและเป็น การลงทุนน้อยที่สุด แต่ได้ผลคุ้มค่ามหาศาล การอ่านเป็นการศึกษาข้อมูลด้านความรู้ ศึกษาความ คิด ได้เข้าใจและเข้าถึงอารมณ์ กลวิธีการเขียน¹ เป็นต้น ทุกคนที่อ่านหนังสือออกจะต้องใช้วิธีการ นี้ในการแสวงหา เป็นวิธีลัดในการสร้างประสบการณ์ ซึ่งเราอาจใช้การอ่านสนองจุดมุ่งหมายของ เราได้ ดังนี้

1. การอ่านเพื่อความบันเทิง เป็นการอ่านเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด เพื่อได้รับ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยมากสัมพันธ์กับประเภทของหนังสือและความสนใจของผู้อ่าน ที่ว่าสัมพันธ์กับประเภทของหนังสือก็คือ หนังสือประเภทบันเทิงคดีย่อมให้ความบันเทิงแก่ผู้ อ่านมากกว่าหนังสือประเภทวิชาการหรือตำรา ส่วนการสัมพันธ์กับความสนใจของผู้อ่าน ก็คือ ผู้อ่านแต่ละคนย่อมอ่านเรื่องที่จะให้ความบันเทิงไม่เหมือนกัน บางคนอ่านเรื่องสมจริงแล้วไม่ บันเทิง ชอบอ่านเรื่องเพื่อฝัน บางคนชอบอ่านเรื่องกำลังภายใน ว่าสนุกสนานและตื่นเต้น บาง คนอาจไม่เกิดความบันเทิงเลย

2. การอ่านเพื่อการค้นคว้าหาความรู้ หรือการอ่านเพื่อการศึกษาและอาชีพเป็นการ อ่านหนังสือหรือข้อเขียนที่เน้นการให้ความรู้ ความคิด เช่น นักศึกษาก็ต้องอ่านตำราวิชาต่าง ๆ เพื่อการแสวงหาความรู้ ถ้านักเขียนจะเขียนเรื่อง นักรบโบราณของอียิปต์ นักเขียนก็ต้องอ่าน เรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ที่มีผู้บันทึกไว้หลาย ๆ แห่งประมวลเข้าด้วยกัน เป็นความรู้ความคิด ที่ได้จากการอ่านเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ปัจจุบันวิทยาการแขนงต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การศึกษาจากภายในสถาบันจึงไม่เพียงพอ ต้องการอาศัยการอ่านเพื่อความรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะ นักเขียนต้องอ่านให้กว้างขวาง ถ้ากว้างขวางกว่าผู้อ่านได้ก็ยิ่งเป็นการดี

3. การอ่านเพื่อความเข้าใจและการสื่อสาร ได้แก่ การอ่านเพื่อติดตามความเป็นไป ของเหตุการณ์ บ้านเมือง โลก เป็นการอ่านในชีวิตประจำวัน เช่น ติดตามข่าว การเลือกตั้ง ข่าว ดาราภาพยนตร์ กีฬา หรือ การอ่านจดหมายติดต่อกัน เป็นต้น

¹ ในกรณีที่อ่านเป็นและข้อเขียนที่อ่านเป็นข้อเขียนที่ดี

4. การอ่านเพื่อความเป็นคนเข้าใจสังคม และปรับปรุงบุคลิกภาพของตน การอ่านในข้อนี้ก็คือ อ่านสิ่งซึ่งนอกเหนือจากสาขาวิชาที่ศึกษา มิใช่เรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์ประจำวันและมิได้มุ่งอ่านเพื่อความบันเทิง แต่เป็นการอ่านเรื่องราวที่จะส่งเสริมให้ผู้อ่านเป็นผู้มีความคิดกว้างไกล เข้าใจสังคม และรอบรู้ “หูกว้างตากว้าง” และช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของผู้อ่าน เช่นหนังสือประเภทชีวประวัติบุคคลเรื่องนาม ข้อเขียนประเภทไขปัญหาความงาม หรือชีวิตและสุขภาพ เหล่านี้เป็นต้น

5. การอ่านเพื่อความไพเราะ ได้รับสุนทรีย การอ่านประเภทนี้เป็นการอ่านที่ผู้อ่านเน้นความงามของภาษา เช่น การอ่านหนังสือ หรือข้อเขียนที่เป็นร้อยกรองต่าง ๆ เช่นการอ่านทำนองเสนาะ เปล่งเสียงออกมา ก็จะได้สุนทรียรสดังกล่าว

จากจุดมุ่งหมายของการอ่านที่ต่าง ๆ กันออกไปนี้ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่จะเขียนเรื่องจำเป็นต้องอ่านมาก และอ่านหนังสือทุกประเภท ส่วนจะอ่านประเภทใดมาก ประเภทใดน้อยย่อมขึ้นอยู่กับทางเลือกตามจุดมุ่งหมายและความจำเป็นตามดุลยพินิจของนักเขียนเอง ยกตัวอย่าง ถ้าผู้เขียนต้องการเขียนเรื่องพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เกี่ยวกับวรรณคดีไทย ผู้เขียนก็ต้องอ่านเรื่องราวที่เป็นพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เกี่ยวกับวรรณคดีไทย อาจเป็นเรื่องที่พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ อ่านเกี่ยวกับการตั้งวรรณคดีสโมสร เป็นต้น

การสังเกต

การสังเกตเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เขียน หรือนักเขียนมีความคิดแตกฉาน และมีสิ่งใหม่ ๆ มาเขียนเสนอผู้อ่าน นักเขียนบางคนอาจหยิบสิ่งที่เขาสังเกตเห็นมาพิจารณาอย่างน่าสนใจ เนื่องจากผู้อ่านไม่เคยสังเกตสิ่งเหล่านั้นมาก่อน นักเขียนจะต้องมีสายตาที่แหลมคมและละเอียดลึกซึ้งในการมองสิ่งต่าง ๆ นักเขียนจะต้องท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ พบเห็นสิ่งใดก็สังเกต จดจำ หรือบันทึกไว้ เพื่อเป็นข้อมูลดิบในการเขียนเรื่อง เช่น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง พระราชพิธีสองสองเดือน¹ ตอนหนึ่งว่า

“ในเมืองเบนนาริส คือเมืองพาราณสี ซึ่งข้าพเจ้าเคยไปเห็นเองในที่นั้น เมืองหน้าแต่เวลาจวนอรุณ พรหมณ์ทั้งปางนับด้วยพันคน มีหม้อทองเหลืองคนละใบทูนศีรษะเดินลงไปริมฝั่งแม่น้ำคงคา นั่งที่แท่นก่อบ้าง ก้อนศิลาในน้ำบ้าง เอาหม้อทองเหลืองตักน้ำขึ้นมาเสกบน

¹ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชพิธีสิบสองเดือน สำนักพิมพ์ผ่านฟ้าพิทย หน้า 111.

แล้วบ้วนปากล้างหน้า เสกอะไรต่ออะไรไปอีกหน่อยหนึ่ง แล้วโดดลงในน้ำดำศิระชะลงในน้ำสามครั้ง แล้วควักดินที่ทำนั้นมาถูตัวแทนสบู่ เวลาจะถูกขบกริกรรมคาถาอะไรอีก แล้วอาบน้ำล้างตัวหมดจด นุ่งผ้าห่มผ้า เอาหม้อทองเหลืองตักน้ำทูนศิระชะเดินมาที่วัดพราหมณ์ ในวัดนั้นมีที่ไว้เทวรูป ล้วนฐานเหมือนปรางค์อย่างโบราณ มีมุขยื่นออกมา ที่มุขนั้นพราหมณ์หรือฤๅษีกลายๆ ยืนอยู่ มีพวงมาลัยดอกดาวเรืองร้อยสวมคอกองอยู่เป็นอันมาก ที่นอกบริเวณเทวสถานนั้นมีเป็นระเบียบคล้ายพระระเบียบล้อมรอบ ในระเบียบนั้นมีโคลีเทาๆ คล้ายกับที่เซระนี* เอามาเล่นเซอคัส ล่ามแหล่งไว้หลายตัว ในลานตั้งแต่เทวสถานถึงระเบียบรอบนั้นประมาณสัก 10 วา โดยรอบเต็มไปด้วยศิวลิ่งค์ตั้งอยู่บนฐานที่เรียกว่าโยนิ สูงตั้งแต่ 5 นิ้ว 6 นิ้ว ขึ้นไปจน 2 คอกเศษ 2 คอกหลายร้อยจนนับไม่ถ้วน ที่อย่างเล็ก ๆ เพียงนิ้วหนึ่งสองนิ้ว ตั้งไว้บนฐานปัทม์ของเทวสถานก็มีโดยรอบหล่อด้วยทองเหลืองก็มี ทำด้วยศิลาก็มี เมื่อคนที่เข้าไปพอถึงประตูเทวสถาน ท่านฤๅษีหรือพราหมณ์ผู้ใหญ่ที่อยู่บนมุขเทวสถานนั้นโยนพวงมาลัยดอกดาวเรืองมาเฉพาะสวมคอกทุกครั้ง เมื่อข้าพเจ้าไปนั้นไม่รู้ตัวว่าจะเล่นกันอย่างไร เป็นแต่บอกว่า ถ้าจะเข้าไปดูต้องถอดรองเท้า ขุนนางอังกฤษที่เป็นผู้พาไปนั้น ก็ต้องยอมถอดรองเท้าเข้าไปเหมือนกัน พอไพล่ประตูเข้าไปรู้สึกว่าจะอะไรวิวลงมาให้หัว แลดูเห็นพวงมาลัยดอกดาวเรืองสวมคอกอยู่แล้ว ยังไม่รู้ว่ามาจากแหล่งใด ต่อคนที่ตามเข้าไป ภายหลังได้รับพวงมาลัยนั้นอีก จึงได้เห็นของท่านฤๅษีคนนั้นขำขันอย่างเอก ถี่เร็วฉับๆ ไม่ได้ขาดมือเลย”

จากบทพระราชนิพนธ์ตอนนี้แสดงให้เห็นว่า นักเขียนจะต้องเก็บข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ ในสิ่งที่สังเกตและพบเห็นไว้เพื่อเป็นประโยชน์แก่การนำมาเขียนอย่างยิ่ง

การฟัง

การฟังเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะได้ข้อมูลต่าง ๆ มาเพื่อเขียนเรื่อง คุณสมบัติของผู้รอบรู้ข้อหนึ่งก็คือ การฟัง หรือพูด การฟังมากก็จะได้ทราบสิ่งต่าง ๆ มาก แต่ต้องเป็นการฟังในสิ่งที่มีสาระ ถ้าฟังในสิ่งเหลวไหล หรือ ฟังสิ่งที่ผู้อื่นนินทา ซุบซิบเรื่องไม่มีสาระ ก็เป็นการฟังที่ไม่ได้เพิ่มพูนสติปัญญา นักเขียนจึงอาจใช้วิธีฟังเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเขียนเรื่องอย่างที เสฐียรโกเศศ ท่านได้บันทึกไว้ว่า

“ท่านผู้ใหญ่เล่าให้ฟังว่า ท่านเคยเห็นหนังสือสมุดสวดพระอภิธรรมของครั้งกรุงเก่า

* เซระนี เป็นฝรั่งชาติอิตาลี เจ้าของละครม้า

1 พระยาอนุমানราชชน (เสฐียรโกเศศ) วรรณกรรมเสฐียรโกเศศ สำนักพิมพ์บรรณาคาร หน้า

ซึ่งมีเขียนรูปภาพกับหนังสือปนกัน รูปภาพในนั้นมีเขียนแผนกหนึ่ง เป็นเรื่องภูริทัต ”

การได้ฟังผู้พูด เช่น การเก็บเรื่องราวจากการอภิปรายหรือจากการที่ผู้อื่นเล่าให้ฟัง แล้วนำมาบันทึกหรือเขียนเป็นเรื่องราวก็ได้ ลองดูตัวอย่างอีกสักเรื่องหนึ่งดังนี้!

“..... ชาวบ้านที่นี้รวยมากครับ เอาจากน้ำตาลมาราดถนนเพื่อกันฝุ่น, อภัย นาคคง ชาวบ้านโพหักผู้ผันตัวเองไปเป็นอาจารย์วิทยาลัยเพาะช่างพูดคล้ายจะมีน้อย “เขาบอกกันว่า จะกันฝุ่นได้ประมาณหนึ่งอาทิตย์” กลุ่มพื้นบ้านสัญจร ต่างสุดกลิ้งที่คลั่งลอยขึ้นมาทั่วทุกตัวคน เป็นการรับทราบ”

การถาม

การถามก็เป็นคุณสมบัติของผู้ที่จะรอบรู้อีกข้อหนึ่งคือ ปุจฉา การถามนั้นจะทำให้ผู้เขียนได้ข้อมูลความรู้อีก เช่น สอบถามหรือเราอาจเรียกว่า สัมภาษณ์ก็ได้จากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น การศึกษาวัฒนธรรม เรา ก็ไปสอบถามจากเจ้าของวัฒนธรรมจริง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาเขียนได้ ดังตัวอย่าง

“นึกสงสัยเพราะจำไม่ได้แน่ๆ ผู้หญิงชาวบ้านแต่ก่อน ถ้าเป็นสาวเต็มตัวก็ห่มผ้า จะสวมเสื้อก็แต่เป็นสาวรุ่น เป็นเสื้อจำพวกคอกลม คอพวงมาลัย และคอถึง เมื่อเล่นปล้ำมอมหน้ากัน ผ้าห่มจะไม่หลุดบ้างหรือ พอติยายแก่คนหนึ่งข้าพเจ้ารู้จักดี เพราะเคยอยู่บ้านข้าพเจ้ามาแต่สาว มาหาข้าพเจ้าจึงสอบถามแกถึงเรื่องนี้ ด้วยข้าพเจ้าจำได้ว่าแกคนหนึ่งเคยเป็นตัวการเมื่อครั้งยังสาวอยู่ แกตอบเสียงดังวางหน้าเฉยๆ “มันหลุดก็ช่างมันกลัวอะไร” ข้าพเจ้าแย้งว่า “ไม่ใช่เช่นนั้น ต้องการรู้ว่าถ้าเป็นสาวทั้งแท่ง ช่างของมันได้หรือ” แกหัวเราะเป็นอย่างดีสำนึกว่า “อ้อ (ลากเสียงและเบาหน่อย) ถ้ากลัวอย่างนั้นก็สวมเสื้อเสียซิ แต่สวมเสื้อนะไม่รัดกุมสู้อวดอกให้แน่นไม่ได้ มันจะหลุดไม่ได้ง่าย หรือถ้าไม่แน่ใจคาดตะแบงมานเป็นประกันทับอีกทีก็ไม่ต้องกลัว” ”²

นักเขียนหรือผู้เขียนเรื่องอาจสอบถามหรือสัมภาษณ์บุคคลเพื่อทราบข้อมูลก็ได้ เช่น นักเขียนของวารสารโลกหนังสือได้สัมภาษณ์ อังคาร กัลยาณพงศ์ ตอนหนึ่งดังนี้³

“โลกหนังสือ - บทกวีของคุณอังคารมีเบื้องหลังใหม่ หรือว่ามันเกิดขึ้นลอยๆ พวยพุ่งขึ้นมาอย่าง (คำถามยังไม่ทันจบ อังคารแยงตอบเสียก่อน)

1. พระยาอนุমানราชชน วรรณกรรมเสฐียรโกเศศ “เรื่องเล่นสาดน้ำวันสงกรานต์” สำนักพิมพ์บรรณาคาร หน้า 340.

2. โลกหนังสือ “จากวงอภิปราย : ไปฟังเพลงพื้นบ้านที่โพหัก” ปีที่ 4 ฉบับที่ 8 พ.ศ.2524 หน้า 11-15.

3. โลกหนังสือ “ชยคนนี่หรือคือกวี : นัดพบอังคาร กัลยาณพงศ์” ปีที่ 4 ฉบับที่ 8 พ.ศ.2524 หน้า 20-39.

อังคาร - บางบทก็มีเบื้องหลัง ทุกสิ่งทุกอย่างมันต้องมีเบื้องหลังทั้งนั้น แต่ที่ผมเขียน “สงครามล้างโลก” ให้สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ไอ้ “ปริศนาในปัญญามนุษย์” ก็มีเบื้องหลัง เราเมื่อถูกระเบิดนิวเคลียร์

โลกหนังสือ - แล้วอย่างบท “เสียเจ้ารวราว มณีรุ่ง”

อังคาร - “เสียเจ้า” ก็มีเบื้องหลัง แต่อย่าให้ออกชื่อเลย เดียวนี้เขาแต่งงานไปแล้ว รู้กันอยู่ทั่วไป ”

จากตัวอย่างบางตัวอย่างนี้เป็นสิ่งยืนยันได้ว่า ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาเขียนเป็นเรื่องหรือเป็นข้อเขียนอาจได้จากการอ่าน การสังเกต การพบเห็น การฟัง และการถาม ดังได้อธิบายข้างต้น

รูปแบบของการเขียน

Gary L.Harmon และ Ruth F.Dickinson¹ ได้แบ่งรูปแบบของการเขียนเรื่องทั่ว ๆ ไปออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. เรื่องราวหรือข้อเขียน ที่เป็นแบบแผน
2. เรื่องราวหรือข้อเขียน ที่ไม่เป็นแบบแผน เป็นหนังสือส่วนตัวหรือข้อเขียนส่วนตัว
3. เรื่องราวหรือข้อเขียนที่เป็นการวิจารณ์วิพากษ์
4. บทความหรือเรื่องราวเกี่ยวกับการค้นคว้าวิจัย

จากหลักการแบ่งงานเขียนทั่ว ๆ ไปข้างบนนี้ เป็นการแบ่งอย่างกว้าง ๆ บางท่านอาจแบ่งประเภทงานเขียนแตกต่างกันไปจากนี้ เช่น

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน² ได้แบ่งประเภทของการเขียนเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การเขียนที่เป็นแบบแผน ได้แก่ การเขียนเรียงความ การเขียนบทความ การเขียนรายงานทางวิชาการ การทำบันทึกทางวิชาการ การทำรายงานการประชุม การเขียนจดหมาย การย่อความ การถอดคำประพันธ์

2. การเขียนที่ไม่เป็นแบบแผน ได้แก่ การทำบันทึกส่วนตัว การจดคำบรรยาย การตอบข้อสอบ การแนะนำหนังสือ การวิจารณ์วรรณกรรม การเขียนเรื่องสั้น การเขียนบทละครพูด การเขียนเรื่องสำหรับเด็ก การเขียนสารคดี การเขียนโฆษณา

¹ Gary L.Harmon & Ruth F.Dickinson, **Write Now! : Substance. Strategy. Style**, Holt, Rinehart and Winston Inc; p. 131

² ประสิทธิ์ กาพย์กลอน การเขียนภาคปฏิบัติ ไทยวัฒนาพานิช หน้า 178.

เราอาจแบ่งงานเขียนออกเป็น 3 ประเภท ตามองค์ประกอบของเนื้อหาเป็นสำคัญ
ได้อีกแบบหนึ่ง ดังนี้

1. ตำราวิชาการและบทความทางวิชาการ
2. สารคดี สารบันเทิง
3. บันเทิงคดี

การแบ่งงานเขียนออกเป็น 3 ประเภทนี้ องค์ประกอบของเนื้อหาเป็นหลัก ดังนี้

ประเภทของงานเขียน	องค์ประกอบสำคัญ
1. ตำรา บทความทางวิชาการ	1. ความรู้ (fact, knowledge) 2. ความคิด, ความคิดเห็น (idea, opinion)
2. สารคดี สารบันเทิง	1. ความคิด, ความคิดเห็น (idea, opinion) 2. ความรู้ (fact, knowledge) 3. จินตนาการ (imagination)
3. บันเทิงคดี นวนิยาย เรื่องสั้น ฯลฯ	1. จินตนาการ (imagination) 2. ความคิด, ความคิดเห็น (idea, opinion)

บางครั้งเราอาจแบ่งงานเขียนตามจุดมุ่งหมายก็ได้ ซึ่งสุดแต่ใครจะใช้เกณฑ์ใดในการ
แบ่ง จึงขอกล่าวไว้แต่เพียงนี้

ประโยชน์ของการเขียน

การเขียนเป็นการสื่อสาร สื่อความคิด ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน เป็นสื่อที่สามารถส่ง
ไปได้ไกลสุดมุมโลก ทุกทิศทาง เป็นวิธีการสื่อสารที่ได้ผลดีและสะดวกรวดเร็วมาก หากผู้เขียน
หรือผู้สื่อสารมีประสิทธิภาพในการเขียนดีพอ ก็สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ตามจุดมุ่งหมาย
ซึ่งกล่าวโดยกว้าง ๆ ได้ดังนี้¹

1. การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือ การนำเหตุการณ์ หรือเรื่องราวที่เป็นลำดับอยู่แล้วมา
ถ่ายทอดเป็นข้อเขียน ผู้เขียนต้องใช้วิธีการเล่าที่ชวนให้อ่านและเห็นภาพเหตุการณ์นั้นทำให้ผู้อ่าน
ติดตามอ่านโดยตลอดเรื่อง ซึ่งก็ต้องมีกลวิธีเฉพาะประเภท เช่น สร้างจุดสนใจเมื่อเริ่มต้นและ

¹ สิทธาพินิจภูวดล และคณะ การเขียน โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง หน้า 1

ลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ก่อนหลัง แล้วจึงให้ภาพตามลำดับ เสนอข้อเท็จจริงตามเวลาและสถานที่ เป็นต้น

2. การเขียนเพื่ออธิบาย ใช้กับข้อเขียนประเภทตำรา หรือวิชาการมาก เป็นการอธิบายแจ่มแจ้งข้อเท็จจริงความรู้ อธิบายวิธีใช้ ไขปัญหา เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ การเขียนประเภทนี้ ต้องคำนึงถึงภาษาให้กระชับรัดกุม การลำดับขั้นตอนเหตุการณ์ตามลำดับก่อนหลัง หรือจากเหตุไปสู่อุบัติ จากใกล้ไปสู่อไกล ถ้าหากอธิบายเป็นขั้นตอนโดยแยกหัวข้อเป็น 1,2,3, ได้ ก็จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น

3. การเขียนเพื่อโฆษณาจูงใจ ผู้เขียนใช้ภาษาเพื่อโฆษณาจูงใจให้คนอ่านสนใจ ดังนั้นจึงต้องใช้ภาษาที่จดจำง่าย คล่องจองและสั้นกระชับรัด แต่ต้องสะดุดตาสะดุดใจผู้อ่าน เช่น มีความแปลกใหม่ดังตัวอย่างว่า “จับความสุขมาใส่ตลับเทป....” หรือ “รินน้อยน้อย ผสมมากน้อยอรร้อยกำลังเหมาะ”

4. การเขียนเพื่อปลุกใจ เป็นการเขียนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งพร้อมเพรียงเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อีกเหิม เช่น บทความปลุกใจให้รักชาติ บทความปลุกใจที่เป็นพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 ในปกิณกคดีของอศิวพาหุ เช่น เมืองไทยจงตื่นเถิด ยุทธภัย และความเป็นชาติโดยแท้จริง เป็นต้น ลักษณะข้อเขียนประเภทนี้ จะต้องใช้ประโยคสั้น อาจมีการเน้นย้ำ และยกตัวอย่างประกอบด้วย

5. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ หรือแนะนำ เช่น บทความเชิงวิเคราะห์ การวิจารณ์หนังสือ การแสดงข้อคิดเห็นต่าง ๆ เช่น ต่อการปกครอง สังคม เป็นต้น การเขียนประเภทนี้ ต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง แสดงให้เห็นชัดเจน และใช้วิจารณ์ญาณที่ถูกต้อง ยุติธรรม มีหลักเกณฑ์ ในกรณีที่แจ่มแจ้งผลดี ผลเสีย ข้อดี ข้อด้อย ก็ควรจำแนก และใช้เหตุผลที่ดำเนินอยู่บนหลักเกณฑ์ที่สมจริงเป็นสำคัญ ข้อเขียนประเภทนี้จะใช้ภาษาเรียบง่าย กระชับรัด

6. การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการคล้อยตาม หรือ เห็นสิ่งนั้น ๆ ด้วย จึงต้องใช้วิธีการสร้างภาพพจน์เพื่อจูงใจและสร้างภาพให้ผู้อ่าน อ่านแล้วเกิดจินตนาการได้

7. การเขียนเพื่อต้องการเสียดสีขบขัน เป็นการเขียนที่ต้องการหยิบสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่อาจเป็นสิ่งบกพร่องในสังคมมากล่าวตำหนิ แต่ใช้วิธีการพูดเชิงที่เล่นที่จริง ไม่รุนแรง เข้าลักษณะหยิกแกมหยอก บางทีคนอ่านไม่เห็นสิ่งที่แฝงการเสียดสีไว้ก็มี การเขียนทำนองนี้มักพูดสิ่งที่จะเสียดสีในทำนองตลก ประชด ๆ

จากที่กล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่า การเขียนสามารถสื่อสารจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง หรือ
คนอื่น ๆ ได้ดังกล่าว เป็นการถ่ายทอดความรู้ ข้อเท็จจริง ความคิด ความคิดเห็น และ จินตนาการ
ตลอดจนอารมณ์ต่าง ๆ ได้ทุกชนิด